

ANNA MARIA WAJDA

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

anna.wajda@upjp2.edu.pl

XII Walne Zebranie Stowarzyszenia Bibliistów Polskich oraz 53. Sympozjum Bibliistów Polskich (Toruń, 22–24 września 2015)

W dniach 23–24 września 2015 roku odbyło się w Toruniu 53. Sympozjum Bibliistów Polskich. Poprzedziło je XII Walne Zebranie Stowarzyszenia Bibliistów Polskich, które miało miejsce wieczorem we wtorek 22 września. Miejscem walnego zebrania i sympozjum były gościnne progi kampusu Wyższej Szkoły Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu.

Walnemu zebraniu przewodniczył ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk, przewodniczący Stowarzyszenia Bibliistów Polskich, dyrektor Instytutu Nauk Biblijnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, przewodniczący Dzieła Biblijnego im. św. Jana Pawła II oraz jedyny Polak obecnie zasiadający w Papieskiej Komisji Biblijnej. Po krótkiej modlitwie i powitaniu zebranych wskazał on na potrzebę jeszcze większej integracji środowiska bibliistów polskich. Zaapelował też o umocnienie współpracy pomiędzy poszczególnymi ośrodkami naukowo-badawczymi prowadzącymi w naszym kraju działalność na polu nauk biblijnych, co jest warunkowane zasadniczo przez *genius saeculi*.

Następnie wdzięczną pamięcią i modlitwą objęto zmarłego 12 maja 2015 roku ks. dr. Henryka Lempę – bibliistę, lektora języka greckiego, wieloletniego wykładowcę Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu.

Ks. prof. Henryk Witczyk złożył także gratulacje tym członkom stowarzyszenia, którzy w okresie od ubiegłorocznego walnego zebrania w Łodzi z rąk prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej otrzymali nominacje profesorskie. W gronie tym znaleźli się następujący bibliści: ks. prof. dr hab. Dariusz Kotecki (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), ks. prof. dr hab. Janusz Kręcidło (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), ks. prof. dr hab. Franciszek Mickiewicz (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), ks. prof. dr hab. Marek Parchem (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), ks. prof. dr hab. Zdzisław Pawłowski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), ks. prof. dr hab. Wojciech Pikor (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) oraz ks. prof. dr hab. Mirosław Wróbel (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II). Przewodniczący życzył nowo mianowanym profesorom dalszych sukcesów w pracy naukowej oraz satysfakcji z opieki nad młodymi naukowcami.

Następnie przewodniczący stowarzyszenia przedstawił wniosek zarządu o nadanie ks. prof. dr hab. Antoniemu Troninie (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II) członkostwa honorowego w stowarzyszeniu. Laudację wierszem dla nominowanego wygłosił jego uczeń ks. dr Mariusz Szmajdziński. W przeprowadzonym głosowaniu przyjęto jednogłośnie zgłoszony wniosek. Przyznanie wspomnianego tytułu stało się ponadto doskonałą okazją do wręczenia ks. prof. Antoniemu Troninie książki pamiątkowej z okazji 70. rocznicy urodzin. Z tej też okazji swe listy gratulacyjne dla Czcigodnego Jubilata przesłali m.in. kard. Gerhard Müller – przewodniczący Papieskiej Komisji Biblijnej, kard. Gianfranco Ravasi – przewodniczący Papieskiej Rady Kultury oraz autor licznych książek poruszających zagadnienia biblijne, bp Stanisław Gądecki – przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski, abp Wacław Depo – metropolita częstochowski, a także przedstawiciele władz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Ks. prof. Henryk Witczyk poinformował następnie, że od ubiegłorocznego sympozjum biblistów do stowarzyszenia przyjęto pięciu nowych członków, zatem na dzień 22 września 2015 roku łącznie zrzeszało ono 312 osób.

Kolejnym punktem obrad walnego zebrania było sprawozdanie finansowe za miniony rok, które przedstawił ks. prof. dr hab. Wojciech

Pikor, pełniący funkcję skarbnika stowarzyszenia. Sprawozdanie przyjęto bez zastrzeżeń.

W ramach wolnych wniosków poddano natomiast pod dyskusję kwestię aktualizacji danych personalnych członków stowarzyszenia zamieszczanych w „Zeszytach Naukowych Stowarzyszenia Bibliistów Polskich”. Postanowiono wykorzystać do tego aplikację Google Drive, która daje możliwość wygodnego odczytu i zapisu danych na wirtualnym dysku.

Wspólnie odśpiewany Apel Jasnogórski zakończył bogaty program XII Walnego Zebrania Stowarzyszenia Bibliistów Polskich.

Pierwszy dzień 53. Sympozjum Bibliistów Polskich rozpoczęła wspólna Eucharystia, której przewodniczył i homilię wygłosił bp Andrzej Suski, pasterz Kościoła toruńskiego. W swoim słowie skierowanym do zgromadzonych zwrócił on m.in. uwagę na zachodzącą obecnie coraz częściej konieczność prowadzenia przez bibliistów wspólnych projektów naukowych oraz badań w zespołach eksperckich, których pokłosiem są różnego rodzaju publikacje na temat Pisma Świętego.

Dwie pierwsze sesje sympozjum koncentrowały się wokół tematyki jubileuszu pięćdziesiątej rocznicy pierwszego wydania Biblii Tysiąclecia (1965–2015). Pierwszą sesję wypełniły dwa wystąpienia: ks. dr. hab. Rajmunda Pietkiewicza z Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu pt. *Znaczenie Biblii Tysiąclecia dla kultury biblijnej w Polsce* i ks. Zbigniewa Rembisza SAC, dyrektora Wydawnictwa Pallottinum, pt. *Edycja Biblii Tysiąclecia – historia i perspektywy*.

Sesja ta przypomniała, że *Biblia Tysiąclecia*, wydana do tej pory w 8 mln egzemplarzy i będąca oficjalnym tekstem liturgicznym Pisma Świętego w języku polskim, niekwestionowanie od 50 lat kształtuje liturgię, życie duchowe i kulturę biblijną w Polsce, choć w tym czasie przygotowano także inne przekłady będące owocem pracy naukowej i pogłębionego studium nad tekstem biblijnym. Była ona pierwszym tłumaczeniem całej Biblii na język polski od wydania *Biblii ks. Jakuba Wujka*, czyli od ponad 350 lat. Poza tym był to przekład z języków oryginalnych, a nie z Wulgaty. Prace nad nim rozpoczęto już w 1959 roku, a nad realizacją tego projektu w zakresie redakcji naukowej czuwał o. Augustyn Jankowski OSB.

Za dzień ukazania się *Biblii Tysiąclecia* przyjmuje się 2 sierpnia 1965 roku, wtedy bowiem pierwszy egzemplarz *Biblii Tysiąclecia* został wręczony

kard. Stefanowi Wyszyńskiemu przez ks. Piotra Granatowicza, ówczesnego dyrektora Wydawnictwa Pallottinum. Jak zaznaczył w swym wystąpieniu ks. dr hab. Rajmund Pietkiewicz, fenomen wydania tego polskiego przekładu Pisma Świętego tkwi w tym, że był on owocem ruchu biblijnego rozwijającego się równoległe do działań Soboru Watykańskiego II, a nie inicjatyw będących pokłosiem tego ostatniego, jak to miało miejsce w przypadku innych krajów, w których podjęto podobne prace translacyjne i edytorskie.

Swoją nazwę *Biblia Tysiąclecia* zawdzięcza ks. Kazimierzowi Dynarskiemu SAC, redaktorowi tego przekładu ze strony Wydawnictwa Pallottinum. Początkowo tłumaczenie to nazwano bowiem *Biblią Tyniecką* ze względu na źródło inicjatywy, którym było Opactwo Benedyktynów w Tyńcu. Jednak fakt, iż ukazało się ono na rok przed milenijną rocznicą chrztu Polski, sprawił, że zaczęto je ostatecznie określać mianem *Biblii Tysiąclecia*.

Jak niejednokrotnie zaznaczali w swych przedłożeniach wspomniani prelegenci, z pewnością wydanie *Biblii Tysiąclecia* było wydarzeniem opatrnościowym dla odnowy Kościoła katolickiego w Polsce i kształtowania kultury biblijnej, rozwijającej się pod wpływem recepcji tego przekładu i jego kolejnych pięciu wydań: I w 1965, II w 1971, III w 1980, IV w 1983, V w 2000. Trzeba zaznaczyć, że pomiędzy wydaniem III i IV nie ma istotnej różnicy. Niemalże zasługi na tym polu położył także sługa Boży ks. Franciszek Blachnicki, założyciel Ruchu Światło-Życie, który przyczynił się do tego, że w latach osiemdziesiątych XX w. wydano *Biblię Tysiąclecia* w małym, tzw. oazowym formacie.

Podkreślano także znaczenie pracy zespołowej przy powstawaniu tego przekładu, zwłaszcza jeśli chodzi o kompetencje tłumaczy oraz wagę licznych konsultacji w zakresie języka polskiego, które sprawiły, że *Biblia Tysiąclecia* stała się złotą kartą edytorstwa Wydawnictwa Pallottinum. Równocześnie zasygnalizowano potrzebę powołania nowej rady naukowej, która czuwałaby nad przygotowaniem kolejnego jej wydania, wychodzącego naprzeciw potrzebom współczesnego odbiorcy tekstu biblijnego.

W ramach drugiej sesji głos zabrali: ks. prof. dr hab. Jacek Nowak SAC (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), który wygłosił referat pt. *Biblia Tysiąclecia w liturgii*, oraz dr hab. Grzegorz Kubski z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, który mówił nt. *Tyniecki przekład Ewangelii wobec koniunktur kultury religijnej*.

Pierwszy z prelegentów przypomniał, że zgodnie z dekretem Prymasa Polski z 7 marca 1966 roku *Biblia Tysiąclecia* jest tłumaczeniem używanym do dnia dzisiejszego w liturgii Kościoła katolickiego w Polsce. Ukazał on rolę i recepcję tego przekładu w liturgii. Przedstawił także zakres i niektóre szczegóły prac nad drugim wydaniem *Lekcjonarzy mszalnych* przygotowywanych przez Wydawnictwo Pallottinum. Komplet 5 tomów ukaże się do końca br.

Drugi z prelegentów tej sesji, dr hab. Grzegorz Kubski z UAM w Poznaniu, odniósł się z kolei do przekładu *Biblia Tysiąclecia* z punktu widzenia literaturoznawcy, pochylając się zwłaszcza nad tekstami Ewangelii. Poruszył on m.in. niektóre kwestie szczegółowe związane z językiem biblijnym, jak np. *praesens historicum* czy postpozycja przydawki.

Z dużym zainteresowaniem zebranych spotkała się także trzecia sesja przewidziana na ten dzień sympozjum. Obejmowała ona następujące przedłożenia: ks. dr. Adama Węgrzyna SDB (Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego w Krakowie) pt. *Kim jest ten, który grzechy odpuszcza? Analiza narracyjna Łk 7, 36–50*, ks. dr. hab. Stanisława Wronki (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie) *Pozycja kobiety w małżeństwie w świetle tablic domowych Nowego Testamentu (Kol 3, 18–19; Ef 5, 21–33; 1 P 3, 1–7; Tt 2, 4–5)* oraz ks. prof. dr. hab. Bogdana Poniżego (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) pt. *Uosobiona Mądrość w Sophia Salomonos*.

Zwieńczeniem obfitującego w wydarzenia dnia była uroczysta kolacja, w czasie której grono polskich bibliistów w mniejszych grupach kontynuowało sympozjalne dyskusje. Spotkanie towarzyskie było także doskonałą okazją do złożenia gratulacji ks. prof. dr. hab. Waldemarowi Chrostowskiemu – pierwszemu Polakowi uhonorowanemu w br. prestiżową Nagrodą Ratzingera.

W pierwszej sesji drugiego dnia sympozjum głos zabrali: ks. prof. dr. hab. Waldemar Chrostowski (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), który przedłożył temat *Problem historyczności Księgi Jonasza: „kompozycja wyobrażona”?* oraz ks. dr. Mariusz Szmajdziński, który przedstawił temat *Dzień Pański w nauczaniu Dwunastu Proroków*.

Ks. prof. Waldemar Chrostowski nie tylko zwrócił uwagę na wagę Księgi Jonasza w kanonie Pisma Świętego, do której odsyła w swym

przepowiadaniu sam Jezus (Mt 12, 40; por. 16, 4; Łk 11, 29), ale także na konieczność poznania dziejów powstania i funkcjonowania tzw. diaspory asyryjskiej jako tła pozwalającego na pogłębioną interpretację przesłania teologicznego tej księgi. Takie spojrzenie na Księgę Jonasza rodzi oczywiście pytania i przynosi odpowiedzi. Każę się zastanowić, do kogo kierował swe orędzie Jonasz, a także czy odbiorcami tego przesłania Bożego w Niniwie mogli być przede wszystkim rodacy proroka? Odpowiedzi na te pytania z kolei prowadzą do namysłu nad przedmiotem wezwań Jonasza – czy jest nim wezwanie do uwierzenia w Boga, czy apel o właściwy sposób życia, zgodny z wiarą przodków, będący kwestią priorytetową w aspekcie funkcjonowania i zachowania swego dziedzictwa religijno-kulturowego na obczyźnie.

Ks. dr Mariusz Szmajdziński przypomniał, że „dzień Pański” to ciągle bardzo żywa i bogata w znaczenia idea teologiczna, stanowiąca przejście z rzeczywistości ziemskiej do eschatologicznej. Zaprezentował on także obecny stan badań nad tą kwestią, których wspólny mianownik sprawdza się zasadniczo do następujących stwierdzeń: 1) panuje powszechna nadzieja, że „dzień Pański” nastąpi, 2) nastąpi on rychło, 3) Bóg panuje nad wszystkim.

Podczas drugiej sesji w drugim dniu sympozjum swoje tematy zaprezentowali dr hab. Krzysztof Mielcarek z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II pt. *Ewangelie dzieciństwa. Między Scyllą faktografii i Charybdą mitu* oraz prof. dr hab. Krzysztof Pilarczyk z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie pt. *Dzieje a początki Kościoła: wokół problemu datacji dzieła Łukasza*.

Na zakończenie spotkania głos zabrał przewodniczący stowarzyszenia ks. prof. Henryk Witczyk. Zapowiedział, iż kolejne spotkanie polskich biblistów odbędzie się w dniach 19–21 września 2016 roku w Rzeszowie.